

VINDUET

ved

ARNE KVELLESTAD

Gustaf W. Lindeberg in memoriam

Sveriges første universitetslærer i misjonshistorie, dosent, dr. theol. Gustaf W. Lindeberg er død, i en alder av 83 år.

Lindebergs interesse for og kjærlighet til misjonen ble vakt gjennom vår egen Johannes Johnson. Like etter at han hadde tatt den teologiske doktorgrad — på en *avhandling* om «Protestantismen i Japan 1859—1913» — ble han ansatt som dosent i misjonshistorie ved universitetet i Lund. I et kvart sekel (1919—1943) innehadde han denne stilling. Ved siden av sin undervisning øvde han stor innflytelse også gjennom sitt forfatterskap. Av hans bøker må særskilt nevnes «Den evangeliska missionen», «Katolicismen i ljuset av dess missionsverksamhet» og «Märkesmen i missionshistorien» samt jubileumsskriftet om Lunds missions-sällskap: «Ett sekel i missionens tjänst». I over 40 år redigerte Lindeberg også dette selskaps organ, siden 1921 med titelen «Den evangeliska missionen», — et blad som under hans ledelse ble et virkelig misjonstids-skrift.

Hayakirkens første biskop

Nord-vestre Tanganyikas evangeliske kirke, vanligvis kalt Hayakirken, har nå valgt sin første biskop. Alt lenge har Hayakirken vært innstilt på at den første i dette embete burde være en europeer. Likeledes har en lenge ønsket å få nettopp den mannen på bispestolen som valget falt på, nemlig professor dr. Bengt Sundkler. I «Vår Kyrka» kommenterer Gunnar Helander bispevalget og sier bl. a.:

«At en hvit mann blir biskop i Hayakirken er ingen sensasjon. De innfødte finner ikke grunn til å demonstrere sin selvstendighet overfor de hvite ved å velge en av sine egne. I Hayakirken synes simpelthen rasespørsmålene ikke å ha interesse. Dette er å notere med takknemlighet i det splittede og hatefulle Afrika.»

Bengt Sundkler er født i 1909. Han ble dr. theol. i 1937. Fra 1937—42 var han *misjonær* i Sør-Afrika, og fra 1942—45 superintendent i Hayakirken. Siden 1949 har Bengt Sundkler vært professor i kirkehistorie

med misjonshistorie ved universitetet i Uppsala. Foruten dette har han vært forskningssekretær i Det internasjonale misjonsråd, foretatt omfattende reiser i studieøyemed osv.

Kristendommens møte med de hedenske religioner

Generalsekretær Erik W. Nielsen holdt i vårsemestret foredrag på Kirkeakademiet Fredriksborg om «Kristendommens møte med de hedenske religioner».

Selv om dette møte går tilbake til den eldste kirkehistorie, er det likevel nytt i dag, sa han. Det er nytt i sitt geografiske omfang, og det preges av mange nye faktorer. En indisk historiker, Panikkar, har lansert uttrykket «Vasco da Gama-perioden». Med denne betegnelsen tenkes på den tiden som ble innvarslet med seilturen syd om Afrika, og som ble preget av de vestlige kolonimakters kulturinnflytelse i Asia og Afrika. Denne periode er nå ved å ta slutt. Innenfor buddhismen ser en Vasco da Gama-periodens avslutning i lys av en gammel profeti fra ca. 200 år etter Buddhas død. Den taler om at Buddhas evangelium og Buddhas disipler skal komme under fremmed herredømme. Men så skal dette evangelium komme i forgrunnen igjen, og da som et verdens-evangelium. Dette tidsskifte vil ifølge profetien foregå omtrent i vår tid. Hvilken kraft som ligger i den begynnende verdensmisjon fra de andre religioners side har vi i Skandinavia lite kjennskap til, sa taleren, men ute i Europa, like utenfor vår dør, foregår det et møte mellom kristendommen og slike misjonerende, hedenske religioner, og vi har all grunn til å sperre øynene opp for det.

De andre religioners renessanse er et ledd i det mangefargede begrep nasjonalisme. «Nasjonalisme rommer for oss også dette dype og viktige å finne oss selv igjen, å reintegrere vår verden, vår kultur og vår egen sammenheng.» (Taleren siterte her en kristen inder.)

Også de kristne er med i denne «reintegreringsprosess». Møtet mellom religionene foregår i dag i det rent daglige, mellom en indisk kristen og hans ikke-kristne nabo, i diskusjonen om de nye skolelover, omkring de nye industrisentra osv. Dette og mye annet ligger i Vasco da Gama-periodens opphør, sa Erik W. Nielsen. Vi er alle engasjert i dette møte, sa han. Spørsmålene om menneskesyn, om kristen solidaritet med medmennesket og om forståelsen av den kristne eksklusivitet, — «disse spørsmål vil reise seg skarpt, og vi skal inn i en fornyet samtale om dem, og det kan tenkes at vi selv vil rystes like meget i denne samtale som noen av de andre».

Syd-Indias kirke og lutheranerne

Helt siden 1948 har det pågått teologiske samtaler mellom Syd-Indias kirke og de lutherske kirker. Den kommisjonen som har drevet

dette arbeid, foreslår at en ny mellomkirkelig komité med konkrete, praktiske arbeidsoppgaver blir oppnevnt. Den skal bl. a. utarbeide en katekisme til felles bruk, organisere konferanser for diskusjoner om kirken og embetet, og utarbeide en konstitusjon med en trosbekjennelse på grunnlag av det arbeidet som den tidligere kommisjon allerede har utført.

Syd-Indias kirke står klar til å gå inn i disse videre forhandlinger. Likeledes har den lutherske federasjonen i India anbefalt forslaget. Det påhviler imidlertid de enkelte kirker innenfor federasjonen å velge medlemmer til denne komité og dermed sette arbeidet i verk. Interessen for unionstanken er størst innenfor Den evangelisk-lutherske tamulkirke i Syd-India, men også der er spørsmålet noe ømtålig.

New Dehli 1961

Foran Kirkenes Verdensråds generalforsamling i New Dehli 18. nov.— 6. des., har rådet sendt ut en bok: «Jesus Kristus, verdens lys» — som en hilsen til medlemskirkene. Denne bok — som har tittel etter møtets hovedtema — er ment som en hjelp til «en verdensomspennende forberedelse til New Dehli-møtet». Den kommer ut i $\frac{3}{4}$ million eksemplarer på ca. 40 språk i alle verdens deler. De fleste medlemskirker deler boken ut til sine prester.

Boken inneholder 8 bibeltimer om Kristus som verdens lys og behandler videre de tre sider av kirkens arbeide som New Dehli-møtet særlig samler seg om: vitnesbyrd, tjeneste, enhet. Om enhet sies det bl. a.: «Verden er blitt fremmed for Gud og i splid med seg selv. Kristus kom til oss og døde for oss for å kalle sitt splittede og syndige folk sammen og gjøre dem til ett med Gud og med hverandre som lemmer på hans legeme. Vi er blitt forlikt med Kristus, vi er blitt forsonet med hverandre, og vi er blitt betrodd «ordet om forlikelsen». Alt dette er deler av en fullkommen sannhet. Kirken er blitt sendt ut i verden for å utøve forsoningens tjeneste, for å utgjøre det samfunn hvor vi lærer å forlikes med de brødre som Gud har gitt oss — i stedet for de venner som vi selv ville ha valgt oss.»

Og videre heter det: Vi har latt uenigheten i verden splitte opp kirken. Ofte er de splittede kirker selv årsak til ny splid blant mennesker som før sto sammen. Kirkene forkynner et forsoningens evangelium, men handler selv i strid med det. Vi formaner til å angre, til å bli forsonet i vårt eget liv, til å gjenoppbygge vårt kirkeliv så verden kan se, at kirken lever det som den forkynner, fordi dens medlemmer oppbygges i ett og samme fellesskap. Skillelinjer innenfor kirken er i strid med dens egen natur, forvrenger dens budskap og er en hindring for dens arbeid.»

Befolkningstilvekst og misjon

I Morgenpostens kronikk 3. mai d. å. tar Finn Jor for seg «befolkningsutviklingen som utfordring til misjonen». Ekspertene regner med at år 2000 vil det finnes over dobbelt så mange mennesker i verden som i dag, nemlig minst 6 milliarder. Det vil igjen si at verdens befolkning øker hvert år med 50 millioner mennesker.

Det problem «befolknings-eksplosjonen» representerer, er påtrengende såvel for hjelpeorganisasjoner som vitenskapsmenn. Man må imidlertid også spørre, skriver Finn Jor, hva disse tall vil bety for selve misjonsarbeidet. «Har den kristne misjon noen mulighet for å kunne nå frem til alle disse mennesker med evangeliet?»

Uten å ville utgi seg for misjonsstrateg, mener Jor at det må en radikal omtenkning til, og nevner den såkalte «overseas service» som den mest fruktbare ansats til en slik fornyelse. Man sender ut kristne spesialister på en rekke fagområder i misjonenes eller andre hjelpeorganisasjoners tjeneste. I sitt arbeid og i sin fritid virker så disse mennesker som misjonærer. Han nevner også tanken om en «alminnelig mobilisering» av kristen ungdom i Norge til misjonærtjeneste, noen år av sitt liv, eller hele sitt liv.

«Det er også nærliggende å spørre, om ikke meget av det arbeide, de penger, den tro og den bønn som i dag nedlegges i det fantastisk utviklede kristelige arbeide i vårt land, kan hende burde brukes til noe bedre — til misjon. Det finnes i Bibelen adskillig som nødvendiggjør en gjennomtenkning av dette problem. For det første er evangeliet i sitt vesen offensivt. Jesu ordre var å bringe evangeliet ut i all verden. Da han første gang sendte disiplene ut, ga han dem uttrykkelig ordre om å gå videre hvor folk ikke ville lytte, og et annet sted bruker han det drastiske bilde, at man ikke skal kaste perler for svin. I Johannes Åpenbaring finnes videre dunkle ord om at lysestaken kan flyttes. Hvordan skal disse utsagn forstås av oss i dag?»

Europas største gave til Afrika

Det teologiske fakultet i Mainz har utnevnt en farget språkvitenskapsmann til æresdoktor i teologi: E. A. Akrofi fra Akropong i Ghana. Han er blitt kristen gjennom Basel-misjonen. Som språkforsker har han gjort en stor innsats for sitt land, og sine beste krefter har han nedlagt i arbeidet med bibeloversettelser. Dr. Akrofi er lam, og ved høytideligheten på universitetet i Mainz satt han i sin rullestol og sa bl. a.:

«Man hører i dag stadig, at kristendommen er en fremmed religion. Kristendommen er Europas største gave til Afrika, men den er ikke bare de hvites eller imperialistenes religion. Kristendommen er en verdensreligion, fordi Kristus er Herre og konge over hele jorden.»

«La oss få kristne!»

Ministerpresidenten i Tanganyika, dr. Julius Nyerere, ble spurt hvordan han ville stille seg dersom Det Lutherske Verdensforbund ønsket å opprette et kristent college i landet. Han svarte: «Jeg ville ikke egentlig glede meg over det, for da måtte jeg jo la katolikkene få den samme tillatelse (han er selv katolikk), og muhammedanerne ville naturligvis også gjøre sine krav gjeldende.» «Men,» fortsatte han, «la oss få kristne, så mange som dere har, inn i regjeringsskolene, inn ved vårt universitet, inn på våre hospitaler. Jeg vil ikke spørre etter hudfarge, om de er brune, hvite eller svarte, — gi oss kristne!»

Taus tjeneste eller Kristus-forkynnelse?

Biskop Heinrich Meyer fra Lübeck besøkte India våren 1960. Hele den indiske kristenhets problematikk fant han illustrert i to uttalelser av to fremstående kristne indere. Den ene var fru Violet Alva, departementssekretær i Dehli. Hun bearbeidet saker som gjaldt innreisetilatelse for misjonærer. En dag biskop Manikam kom til departementskontoret i anledning en søknad om å få en teologisk lærer til kirkens presteseminar i Trankebar, sa hun til ham: «De vil ha en teologisk lærer. Deres kirke har bestått i 250 år, biskop Manikam, og ennå er dere ikke kommet så langt at dere har kunnet utdanne en inder til denne stilling.» Og hun tilføyde: «Forøvrig er den tiden da dere forkynner omvendelse, nå forbi i India. Nå kan vi som kristne bare gjøre taus tjeneste.»

Ved siden av denne kvinnelige departementssekretær satte biskop Meyer en ung kristen embetsmann, en distriktsmagistrat. Overalt hvor han arbeidet, hadde denne mann sørget for at en kristen menighet kunne samles og ha et hus å samles i. Biskop Meyer spurte ham om han ikke derved satte seg i vanskeligheter hos sin regjering. «Jo,» svarte han, «departementet har spurt meg ut et par ganger, jeg er endog blitt forhørt, og jeg har fått vite, at jeg burde heller la dette være. Men jeg akter ikke å la det være. Jeg er jo en kristen. Hvordan kan jeg la være å sørge for, at Herren Kristus blir forkynt?»

Her finner vi den indiske kristenhets problematikk, sier biskop Meyer, «taus tjeneste», eller — «hvordan kan jeg la være å sørge for at Kristus blir forkynt?»

En nordisk misjonshøyskole?

Bladet «Vår Kirke» har fremsatt tanken om en misjonshøyskole på felles nordisk basis:

«Den mest aktuelle fellesoppgave for kirkene i Norden i dag er kan-

skje ikke å avholde store møter, men å trene spesialister for det kirkelige arbeid her hjemme og under fjerne himmelstrøk. For et par år siden holdt Nordisk Misjonsråd et kurs for nordiske misjonærer. Det er å håpe at rådet kan fortsette med slike kurser og om ikke alt for lenge opprette en høyskole, hvor misjonskandidater kunne få videre utdanning. For når våre misjonærer kommer ut til de unge kirker, er det jo ikke lenger som «sogneprester», men som rådgivere. Slagkraften i de vestlige kirkers misjon vil i fremtiden avhenge av hvorvidt vi er i stand til å sende folk med den best mulige spesialist-utdanning.» En slik misjonshøyskole burde også kunne arrangere kurser for legfolk som skal reise ut til utviklingslandene, skriver Vår Kirke bl. a.

I en samtale med Morgenposten har Egede Instituttets leder, dosent dr. O. G. Myklebust gitt tanken om en nordisk misjonshøyskole sin varmeste støtte. Egede Instituttet har mottatt en rekke henvendelser fra personer som skal reise ut for å gjøre hjelpearbeide i utviklingslandene, og som ønsker å få del i de erfaringer og det kunnskapsmateriale som misjonen sitter inne med. Det synes å være et meget klart behov for en institusjon hvor både misjonskandidater og folk som har stilt seg til disposisjon for internasjonalt hjelpearbeide, kan få en solid innføring i de spesielle problemer som de vil komme til å møte. I enkelte land utenfor Norden har en forsøkt å møte dette behovet, og som eksempel kan nevnes England hvor misjonene i fellesskap har opprettet et utdannelsessentrum hvor det holdes kurser for misjonærer og slike som skal gjøre hjelpearbeide i utviklingslandene. I mange land går i det hele tatt misjonærutdannelsen i retning av å bli en spesialistutdanning som teologer, leger, lærere osv. får etter at de har fullført sine eksamener.

Kapellet «Hans Egedes Minne»

En mann ved navn Edvard Ruud har nå fått realisert sin ungdomsdrøm, idet han har reist en kirke på sitt hjemsted, den lille bygden Elgsnes i Trondenes, og kalt den «Hans Egedes Minne». Elgsnes var i gammel tid et handels- og kultursentrum som lå i samme prestegjeld som Harstad, Egedes fødeby. Edvard Ruud har tatt initiativet, samlet inn penger og praktisk talt på egen hånd utført arbeidet med reinsningen av dette minnesmerke. I sannhet en innsats som det står respekt av! Arbeidet har pågått i 17 år. Kirken ble vigslet av biskop Alf Wiig 13. august.

Elgsnes ligger vakkert, men værhardt til med utsikt mot Nordishavet. Edvard Ruud har overgitt kirken til menigheten og bygdefolket som i alt ikke er flere enn 150 mennesker. Messehagel og annet utstyr til kirken er gitt som gaver. Helt siden 1940 har det vært kirkegård på stedet. Også den ble anlagt etter initiativ fra Ruud. Kirkeløkken som

tidligere hang mellom to trær, er nå plasert i Hans Egede kirkens tårn. Om noen år vil den lille bygden ha veiforbindelse med Harstad og riksviene, og da vil sikkert mange ta veien til Elgsnes og Hans Egede kirken.

Heder til Egede Instituttets leder

Missionsvetenskapliga Samfundet i Finland (grunnlagt 1955) har innvalgt dosent, dr. theol. O. G. Myklebust som æresmedlem i anerkjennelse av «outstanding merits in missiological studies». Dr. Myklebust er en av de første misjonsforskere som blir hedret på denne måte. Inntil februar i år hadde Samfundet bare ett æresmedlem, nemlig professor dr. Bengt Sunkler, Uppsala.

Dr. Myklebust er tidligere medlem av Deutsche Gesellschaft für Missionswissenschaft. Han ble innvalgt i dette selskap i 1955 for særlige fortjenester på misjonsvitenskapens område (jfr. NOTM 1955 s. 247).

Nytt fra Egede Instituttet

Representantskapsmøte i Egede Institutt ble holdt 28. juni i Instituttets lokaler, Theresesgt. 51 B, Oslo. Møtet ble ledet av misjonsprest Alfred Andrésen, da formannen i representantskapet, biskop dr. Johs. Smemo, var fraværende. Årsmelding og regnskap for 1960 samt budsjettforslag for årene 1961 og 1962 ble fremlagt og godkjent. Til nytt medlem av styret ble valgt generalsekretær Per Kjøberg og til varamenn: Oversøster Edith Lockert, dr. Peder Borgen og misjonsprest dr. Jørgen Ruud. Representantskapet vedtok enstemmig styrets forslag til endring av § 9,1,a. i vedtektene.

Samme dag ble det også holdt ordinær generalforsamling. Det ble lagt fram arbeidsmelding og regnskapsoversikt for treårsperioden 1958—1960, som begge ble godkjent. Til formann i representantskapet ble gjenvalgt biskop dr. Johs. Smemo, og til medlemmer: pastor H. Chr. Mamen, Asker, generalsekretær Johs. Skauge, Stavanger, programsekretær Sigurd Lunde, Oslo, pastor Aasmund Dale, Oslo, res. kap. dr. theol. Erling Danbolt, Oslo, professor dr. John Nome, Blommenholm, forstanderinne Ingrid Wyller, Oslo, professor dr. med. Alfred Sundal, Bergen, rektor Nils Engelsen, Oslo og professor Einar Molland, Oslo, med universitetslektor Aadel Brun Tschudi, Oslo, dr. theol. Th. Boman, Oslo, lektor dr. philos. Haakon Fløttorp, Kristiansand S. og prost Aug. Bolstad, Sarpsborg, som varamenn. Ifølge vedtektene er formannen i Norsk Misjonsråd ex officio medlem av representantskapet. (Dette vil for øvrig på sitt første møte velge ytterligere tre medlemmer med 2 varamenn.) Generalforsamlingen vedtok enstemmig styrets og representantskapets forslag om endring av vedtektenes § 9,1,a., som heretter kommer til å lyde slik: «Til disposisjon for Instituttets drift står Egede-Fondet». Egede Instituttet får hermed anledning til å bruke av fondets midler til Instituttets drift.